BOŠNJAČKA AKADEMIJA NAUKA I UMJETNOSTI
Institut za historiju, demografiju i antropologiju Sandžaka
Novi Pazar, 18. jula, 2022.

EKSPOZE

Akademik Mehmed A. Akšamija

Poštovani direktore BANU Instituta za historiju, demografiju i antropologiju Sandžaka, akademiče Šerbo Rastoderu, sudionici i polaznici "Ljetne škole omladine Sandžaka" u Novom Pazaru i Rožajama, dozvolite mi da Vam u ime Bošnjačke akademije nauka i umjetnosti poželim ugodan boravak i uspješnu realizaciju definiranog programa pod geslom "Mladi Bošnjaci između tradicije, ambicije i stvarnosti".

Bez obzira na to koliko su razvojni procesi savremene povijesti svijeta podložni konkretnim uvjetima i stanjima u pojedinim njegovim regionima i što čine teško svodivu sliku kontradiktornih kretanja koje ne možemo uvijek sasvim jasno kvalificirati po zakonitostima koje smatramo da su za događanja savremene povijesti bitne i koje bi fundirale naš određeni stav u smislu idejne borbe za jedan bolji svijet i mogući bolji svijet, ipak može se u temeljnim zbivanjima današnjeg svijeta, bar kada je pitanje života i opstanka Bošnjaka i naše ravnopravne egzistencije na prostorima gdje obitavamo, u glavnom pravcu naše aktuelne mijene razaznati nekoliko općevažećih procesa "naših dušebrižnika". Dati procesi, premda se na različite načine pokazuju i izvode možda i od različitih polazišta, ipak se međusobno nadopunjuju, a u krajnjoj liniji, barem u nekim vidovima i identificiraju.

Poznata je činjenica da smo narod koji je prošao teško historijsko iskustvo, koji je morao konzumirati i nažalost "prožvakati" mnoge epohalne zalogaje i koji se sada u velikoj mjeri suočava s posljedicama onoga što je podnio i izdržao. Ali, mi smo i moćan narod, koji ne prihvata programiranu sudbinu "naših dušebrižnika", narod koji se odlučio boriti i graditi bolju budućnost neosvrčući se na sve moguće forme relativizacije vlastitog položaja. Mi smo narod koji sve više postaje svjestan svojih vrijednosti, ali i zadaće koja mu je dodijeljena na suprot "dušebrižničke" asimilacije. No, da bismo mogli biti uspješni u svome životnom putu moramo otkloniti slabosti koje imamo, kao i razne forme relativiziranja zemlje Bosne kao zasebnog političkog entiteta, određenih aspekata obezvrijeđivanja Bošnjaka kao historijskog naroda i uzurpiranja naše matične zemlje i kulture, trendova aspiracije prema njezinoj teritoriji, kao i problematike prava na upotrebu vlastitog imena, zatim negativnih koncepata jezičke asimilacije, sistema uništenja kritične mase bošnjačke političke i kulturne inteligencije, te i procesa koji podrazumijevaju podizanje i izgradnju vlastitih najviših naučnih i kulturnih ustanova, pa i prava na nacionalnu akademiju, institut, maticu...

Ovom prilikom ćemo zanemariti ostalu programiranu sudbinu "naših dušebrižnika" ali susrediti našu pažnju na osnivanje i rad naše akedemije koja je nazvna svojim nacionalnim imenom: **Bošnjačka akademija nauka i umjetnosti - BANU**, čije je osnivanje bilo prije deset godina, kao i na ovogodišnje osnivanje **BANU - Instituta za historiju, demografiju i antropologiju Sandžaka**.

Čini se bitnim, u ovom momentu naglasiti kako naša akademija u svom nazivu nosi atribut **nacije**, kao što to isto nosi i SANU i HAZU, pa i Francuska akademija kao forma praiskonskog načina organiziranja i nošenja vlastitog atributa kao imena ove prvo osnovane naučne i kulturne ustanove u Evropi i svijetu. Da ne bi bilo nedoumica, ni ove akademije,

kao i njihovi instituti nisu akdemije i instituti Republike Srbije, niti Republike Hrvatske, niti Republike Francuske, dakle nisu državne, neovisno što su osnovane državnim zakonima, već imaju atribut **nacije** čije ime nose. Također ni BANU nije akademija Bosne i Hercegovine, a osnovana je po državnim zakonima kao treći stub naše egzistencije kao nacije, pored vjere islama i države Bosne.

Naš bošnjački narod je svojom hrabrošću prebrodio mnoge nevolje i iskušenja. Mnogo je rana na našem tjelu i duši koje nosimo i liječimo, ali smo uvijek vodili računa da naš obraz ostane čist. BANU i njezin institut su osnovani sa ciljem kako bi osigurali ne samo našu bošnjačku egzistencijalnu opstojnost, već i duhovni i kulturni identitet po kome će se prepoznavati u svijetu različitih identiteta uz poštivanje drugog i drukčijeg.

Obe naše institucije su neovisna akademska društva posvećena promicanju naučnog, umjetničkog i društvenog napretka na fundamentu slobodnog mišljenja njezinih članova, koji imaju svoj konzistentni sistem mišljenja, polazišta, te teorijskih fundamenata iz kojih se crpe konkretni pogledi na naučnu i umjetničku kreativnost i inovativnost, kao i sistem mjera koji bi doprinio preoblikovanju društva.

Kreativnost i inovativnost razvojni su imperativi 21. stoljeća. Akademija zajedno sa institutom ovdje ima ključnu ulogu u razvoju ljudske multipotencijale – od individue do ličnosti u funkciji; nacionalne i interkulturalne, duboko etičke i estetičke spoznaje i razumijevanje svijeta na duševnu i duhovnu dobrobit i blagostanje, kako pojedinca tako i društva, kao i njihov ekonomski (materijalni) boljitak.

Misija akademije i instituta kao dijela samostalnog akademskog društva kojim upravljaju njegovi članovi je izvođenje vrhunskih naučno-istraživačkih i umjetničko-istraživačkih programa s različitih područja, te potpora društvu kao akademskom centru za poticanje razvoja, širenje i

upotrebu znanja i iskustva s poljā različitih naučnih disciplina i umjetničkih kretanja. Uvjereni smo da se time doprinosi društvenom, privrednom i kulturnom razvoju i oblikovanju vrijednosti, provodeći lokalno, nacionalno i regionalno poslanstvo na istraživačkom i kulturnom području na temelju interdisciplinarnosti, nacionalnosti i transnacionalnosti kao apolitično radno i reprezentativno akademsko društvo. Također, esencijalnim smatramo da je u pripremi uvođenja svih nas u globalno društvo 21. stoljeća bitno kritičko mišljenje, komunikacija, kolaboracija i kreativnost.

Vizija BANU-a i njezinog instituta je da postanu vodeća nacionalna, regionalna i međunarodna središta znanja i kreativnosti, centari izvrsnosti u istraživanju, koji će strateškim i aplikativnim razvojem kreativno upućivati i rješavati društvene, historijske, jezičke, umjetničke, tehnološke, socijalno političke, ekološko klimatske i međukulturne probleme u regijama gdje obitavaju i rade Bošnjaci, posebno u Evropi, Balkanu, Sandžaku i Bosni.

Kao dio otvorenog akademskog društva Institut za historiju, demografiju i antropologiju Sandžaka vodit će se sljedećim temeljnim postavkama:

- Naučnom potragom za istinom kao temeljnom društvenom vrijednošću, zajedno s historijskim, demografskim i antropološkim, te vjerskim, filozofskim i umjetničkim traganjem za istinom, u cilju predstavljanja konceptualne osnove savremenog društva;
- Naučne istine i spoznaje dobivene istraživačkim radom biti će osnova i pokretači organizacijskog i svekolikog napretka;
- Naučni napredak doprinosit će osobnom razvoju i sazrijevanju pojedinaca te njihovom uključivanju u kulturni i društveni život zajednice;

- Međuodnos i pažljivo uspostavljena ravnoteža bošnjačkog identiteta i vrijednosnog sustava s jedne strane i naučnih spoznaja s druge strane činit će temelj ukupnog uravnoteženog osobnog i društvenog razvoja;
- Naučna djelatnost na institutu izravno će podizati kvalitet znanja, osiguravati savremenost i aktualnost određenih tema te omogućiti prijenos stručnih i naučnih spoznaja u sve vidove društvenih aktivnosti;
- Razvoj vlastitih naučnih kapaciteta biti će nužan preduvjet za strateško promišljanje nacionalnih prioriteta u društvenom razvoju i planiranju njihovog ostvarenja.

Neka ova ljetna škola u nama probudi spremnost da slijedimo put **istine** i put **dobra** koji ona utire i koji nas usrećuje. Radujmo se dobru koje ćemo činiti i sebi i drugima u sadašnjosti i budućnosti. I neka ono bude trajni izvor naše snage i spremnosti da se odlučno i jako suprotstavimo neistinama "dušebrižnika" koje nas okružuju.

Hvala Vam na prisustvu i pozornosti...